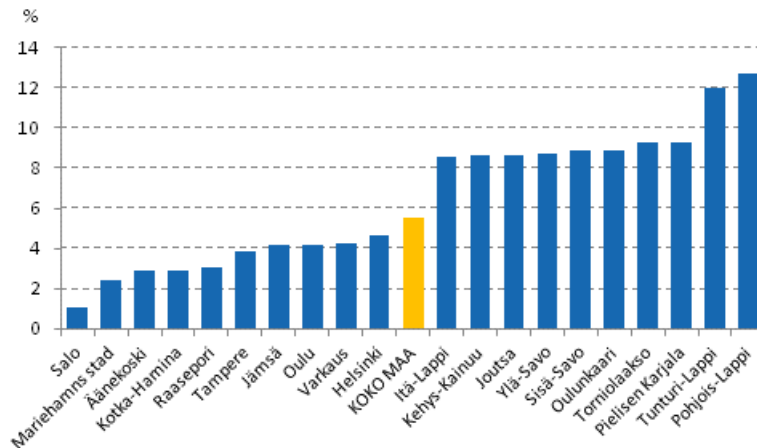

Tulonjaon kokonaistilasto 2012, tulokehitys alueittain

Tulokehitys heikkoa rakennemuutosalueilla

Asuntokuntien tulokehitys on ollut heikkoa etenkin alueilla, jotka ovat viime vuosina kohdanneet merkittäviä tuotantorakenteiden muutoksia. Koko maassa asuntokuntien mediaanitulot¹⁾ kasvoivat 5,5 prosenttia vuosina 2007–2012. Rakennemuutoksia kokeneen Salon seutukunnassa asuntokuntien tulojen kasvu jäi prosenttiin. Tulokehitys oli vaatimatonta myös rakennemuutoksia kokeneiden Äänekosken, Kotka-Haminan ja Raaseporin seutukunnissa, joissa tulojen kasvu jäi selvästi alle koko maan tulokehityksen. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilaston aluetiedoista.

Asuntokuntien tulojen reaali muutos vuosina 2007–2012. Kymmenen pienimmän ja suurimman muutoksen seutukuntaa

Kaskisissa ja Hangossa asuntokuntien tulot alenivat

Tulokehitys oli parasta Pohjois-Lapin ja Tunturi-Lapin seutukuntien asuntokunnilla, joiden tulotaso oli vuonna 2012 runsaat kymmenen prosenttia korkeampi kuin vuonna 2007. Hyvää tulokehitystä selittää sekä palkkatulojen että vanhuuseläkkeiden kasvu. Väestöltään suurimman Helsingin seutukunnan

1) Tulokäsité: asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaettuna asuntokunnan kulutusyksiköllä, mediaani. Kulutusyksiköt muodostetaan siten, että asuntokunnassa yksi aikuinen saa painon 1, muut 14 vuotta täyttäneet henkilöt saavat painon 0,5 kukin. Alle 14-vuotiaat lapset saavat kukin painon 0,3.

asuntokunnilla tulot kasvoivat vuosina 2007–2012 runsaat 4,5 prosenttia, mikä on alle koko maan asuntokuntien mediaanitulon kasvun.

Kunnittain tarkasteltuna *Kaskisten* ja *Hangon* asuntokuntien reaalitytulot ovat jopa alentuneet meneillään olevan taloustaantumisen aikana. Kumpikin kunta kuuluu alueisiin, jotka ovat viime vuosina kohdanneet merkittäviä tuotantorakenteiden muutoksia. Kaskisissa asuntokuntien kokoerot huomioiva ekvivalentti käytettävissä olevan rahatulon mediaani aleni 2,6 prosenttia vuosina 2007–2012. Hangon asuntokunnilla vastaava tulojen pudotus oli puolitoista prosenttia. Tulojen vähentymistä kummassakin tapauksessa selittää palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen eli tuotannon tekijätulojen merkittävä supistuminen. Suurista kaupungeista *Helsingin* asuntokunnilla tulojen kasvu oli 5,3 prosenttia vuosina 2007–2012. *Turun*, *Espoon* ja *Oulun* asuntokuntien tulojen kasvu jäi noin neljään prosenttiin. *Vantaalla* vastaava tulojen kasvu oli 3,8 ja *Tampereella* 3,3 prosenttia.

Vuonna 2012 asuntokuntien tulokehitys heikkoa

Asuntokuntien reaalitytulojen kehitys oli vuonna 2012 vaatimatonta. Keski- ja asuntokuntien tuloja parhaiten kuvaavan käytettävissä olevan rahatulon mediaani oli vuonna 2012 vain 0,4 prosenttia korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Keskiarvotulolla mitattuna asuntokuntien tulot jopa alenivat vuonna 2012 edellisvuodesta, vähennystä oli 1,2 prosenttia. Heikko tulokehitys johtuu tuotannon tekijätulojen vähentymisestä, mikä johtuu pitkään jatkuneesta heikosta taloustilanteesta, työttömyyden lisääntymisestä sekä yritystoiminnan taantumisesta.

Sisällys

1. Asuntokuntien tulokehitys vaatimatonta vuonna 2012.....	4
Omaisuuksien tulot vähenivät vuonna 2012 selvästi.....	4
2. Asuntokuntien mediaanitulo 30 770 euroa vuonna 2012.....	6
Kauniaisissa asuntokunnat selvästi suurituloisimpia.....	6
3. Rakennemuutokset heijastuvat asuntokuntien tuloissa.....	7
Kaskisissa ja Hangossa asuntokuntien tulot vähentyneet.....	7
4. Joka toinen kauniaislainen suurituloisimmassa tulokymmenyksessä.....	9
5. Pienituloisuus pitkittynyt matalatuloisilla alueilla.....	11

Taulukot

Taulukko 1. Asuntokuntien tulot vuonna 2012, sekä tulojen muutokset ja vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen. Tulot keskimäärin asuntokuntaa kohden, euroa vuodessa.....	5
--	---

Kuviot

Kuvio 1. Käytettävissä oleva rahatulo asuntokuntaa kohden vuonna 2012, mediaani. Kymmenen korkeimman ja matalimman tulon kuntaa.....	6
Kuvio 2. Asuntokuntien tulojen reaaliset vuosimuutokset (%) kunnittain vuosina 2007–2012. Kymmenen suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa	7
Kuvio 3. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2012. Kymmenen korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa.....	9
Kuvio 4. Pienituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2012. Kymmenen korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa.....	10
Kuvio 5. Pitkittynyt pienituloisuus vuonna 2012, kymmenen korkeimman ja matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa.....	11
Kuvio 6. Pitkittyneen pienituloisuusasteen muutos vuosina 1998–2012, %-yksikköä. Kymmenen suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa.....	12
Laatuseloste: tulojaon kokonaistilasto.....	13

1. Asuntokuntien tulokehitys vaatimatonta vuonna 2012

Asuntokuntien keskimääräinen käytettävissä oleva rahatulo oli 37 900 euroa vuonna 2012. Reaalisesti tämä oli 1,2 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Mediaanitulo oli 30 770 euroa, mikä on 0,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Mediaanitulo kuvaa keskivertoasuntokuntien tuloja ja niiden muutoksia luotettavammin kuin keskiarvotulo, koska mediaanitulo ei ole herkkä yksittäisille ääriarvohavainnoille. Etenkin pieneissä väestöryhmissä yksittäiset äärihavainnot voivat vaikuttaa keskiarvotuloon siten, että se antaa ryhmän todellisesta tulotasosta harhaanjohtavan kuvan.

Omaisuuksien tulot vähenivät vuonna 2012 selvästi

Palkkatuloja asuntokunnat saivat vuonna 2012 keskimäärin 30 710 euroa, mikä on reaalisesti prosentin kymmenyksen vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Talouden taantuma näkyy selvästi asuntokuntien saamista yrittäjä- ja omaisuustuloissa. Yrittäjätuloja asuntokunnat saivat vuonna 2012 keskimäärin 2 410 euroa, missä vähennystä edellisvuodesta oli 6 prosenttia. Maatalouden yrittäjätulot alenivat 5 prosenttia ja metsätalouden yrittäjätulot noin 15 prosenttia edellisvuodesta. Yrittäjätulot muusta yritystoiminnasta alenivat reaalisesti runsaat 4 prosenttia.

Omaisuuksien tuloja asuntokunnat saivat keskimäärin 3 220 euroa, mikä oli lähes 17 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2011. Omaisuustuloista vähenivät eniten veronalaiset myyntivoitot, joita asuntokunnat saivat vuonna 2012 lähes 40 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Osinkotuloja asuntokunnat saivat keskimäärin runsaat 10 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Yhteensä palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloja eli tuotannontekijätuloja asuntokunnat saivat keskimäärin 36 340 euroa, mikä oli reaalisesti 2,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2011.

Asuntokunnat saivat tulonsiirtoja vuonna 2012 keskimäärin 13 230 euroa, mikä oli 2,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Saaduista tulonsiirroista eniten kasvoivat vanhuudenturvaan liittyvät etuudet, jotka olivat vuonna 2012 keskiarvolla mitattuna 5 prosenttia suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyyteen liittyvät etuudet kasvoivat 2,4 prosenttia. Sen sijaan opiskeluun liittyvät etuudet alenivat vuonna 2012 edellisvuodesta lähes 6 prosenttia.

Bruttotuloja eli yhteenlaskettuja palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloja sekä saatuja tulonsiirtoja asuntokunnat saivat vuonna 2012 keskimäärin 49 570 euroa. Reaalisesti tämä oli prosentin vähemmän kuin vuonna 2011. Bruttotulot sisältää tuloverot ja veronluonteiset maksut, joita asuntokunnat maksoivat viime vuonna keskimäärin 11 670 euron edestä. Tämä oli 0,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Taulukko 1. Asuntokuntien tulot vuonna 2012, sekä tulojen muutokset ja vaikutus käytettävissä olevien rahatulojen muutokseen. Tulot keskimäärin asuntokuntaa kohden, euroa vuodessa

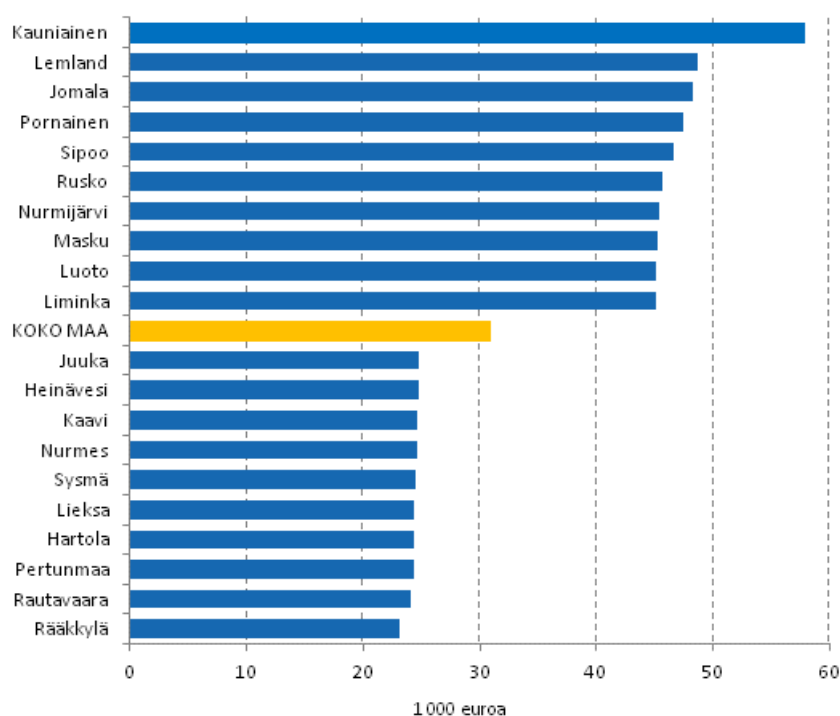
Tulolaji	Keskimäärin/asuntokunta vuonna 2012, €	Reaalinen vuosimuutos 2012, %	Kasvukontribuutio käytettävissä olevan rahatulon muutokseen, %-yksikköä
1. PALKKATULOT	30 713	-0,1	-0,1
1.1 joista: luontoisedut ja työsuhdeoptiot	406	-2,2	0,0
1.1.1 joista: työsuhdeoptiot	37	-26,0	0,0
2. YRITTÄJÄTULOT YHTEENSÄ	2 412	-6,0	-0,4
2.1. Yrittäjätulot maataloudesta	398	-5,0	-0,1
2.2. Yrittäjätulot metsätaloudesta	344	-14,9	-0,2
2.3. Yrittäjätulot muusta yrittäjätoiminnasta	1 670	-4,2	-0,2
3. OMAISUUSTULOT YHTEENSÄ	3 218	-16,9	-1,7
3.1. Osinkotulot	1 495	-11,4	-0,5
3.2. Vuokratulot	503	0,0	0,0
3.3. Myyntivoitot	688	-38,8	-1,1
3.4. Muut omaisuustulot	532	-4,5	-0,1
4. TUOTANNONTEKIJÄTULOT	36 343	-2,3	-2,2
5. SAADUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	13 225	2,6	0,9
5.1. Sairausajan toimeentuloturva	219	-3,5	0,0
5.2. Toimintarajoitteisuuteen liittyvä tuki	1 526	-2,3	-0,1
5.3. Vanhuuden turva	7 482	5,0	0,9
5.4. Lesken ja muiden omaisten tuki	601	-0,8	0,0
5.5. Lapsiperheiden etuudet	1 076	-0,7	0,0
5.6. Työttömyysturva	1 409	2,4	0,1
5.7. Asumisen tuet	473	1,7	0,0
5.8. Opintoetuudet	184	-5,6	0,0
5.9. Muu toimeentuloturva	254	1,6	0,0
6. BRUTTOTULOT	49 568	-1,0	-1,3
7. MAKSETUT TULONSIIRROT YHTEENSÄ	11 671	-0,3	-0,1
8. KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHATULOT	37 897	-1,2	-1,2

2. Asuntokuntien mediaanitulo 30 770 euroa vuonna 2012

Kauniaisissa asuntokunnat selvästi suurituloisimpia

Tarkastellaan seuraavaksi asuntokuntien tuloja kunnittain. Tarkastelut tehdään käytettävissä olevien rahatulojen mediaanilla, koska mediaanitulo kuvaa keskiarvotuloa luotettavammin keskivertoasuntokuntien tuloja. Käytetty kuntaluokitus pohjautuu vuoden 2013 alueluokitukseen. Käytettävissä olevalla rahatulolla mitattuna asuntokuntien mediaanitulo oli koko maassa 30 770 euroa vuonna 2012 (kuvio 1).

Kuvio 1. Käytettävissä oleva rahatulo asuntokuntaa kohden vuonna 2012, mediaani. Kymmenen korkeimman ja matalimman tulon kuntaa

Kaikki kunnat huomioiden ylivoimaisesti suurituloisimpia ovat Kauniaisten asuntokunnat, joiden mediaanitulo oli viime vuonna 57 730 euroa. Seuraavaksi suurituloisimpia olivat ahvenanmaalaisten Lemlandin ja Jomalan asuntokunnat, joiden tulotaso oli kuitenkin selvästi, eli noin 9 000 euroa matalampi kuin Kauniaisissa. Lemlandissa asuntokuntien mediaanitulo oli 48 700 euroa ja Jomalassa 48 230 euroa. Uudellamaan Pornaisissa vastaava tulo oli 47 420 euroa ja Sipoossa 46 570 euroa.

Maan suurimmassa kaupungissa Helsingissä asuntokuntien mediaanitulo oli 30 770 euroa, eli sama kuin koko maassa. Vauraassa Helsingissä asuntokuntien tulotaso on alhaisempi kuin monessa muussa kunnassa, johtuu osittain siitä että Helsingissä asuntokuntien keskikoko on keskivertoa selvästi pienempi. Mitä pienempi asuntokuntien keskikoko on, todennäköisesti asuntokunnissa on myös vähemmän tulonsaajia, josta seuraa matalampi tulotaso (verrattuna alueisiin, joissa asuntokuntien keskikoko on korkeampi).

Muissa väestöltään suuremmissa kaupungeissa Espoossa asuntokuntien mediaanitulo oli 40 760 euroa, Vantaalla 35 120 euroa, Oulussa 29 910 euroa, Tampereella 27 040 euroa ja Turussa 25 660 euroa. Moni edellä mainittu kunta on tyypillisesti opiskalijapaikkakunta, mikä osaltaan selittää kunnan keskivertoa matalampaa tulotasoa.

Asuntokunnat ovat pienituloisimpia Itä-Suomessa Rääkkylässä ja Rautavaaralla. Rääkkylän asuntokuntien mediaanitulo oli 23 160 euroa, Rautavaaralla 24 150 euroa. Seuraavaksi pienituloisimmat asuntokunnat ovat Etelä-Savossa Pertunmaalla, 24 310 euroa ja Päijät-Hämeessä Hartolassa, 24 330 euroa. Alueiden tulotasoeroja selittää asuntokuntien kokoerojen lisäksi erot väestörakenteissa. Monilla alueilla etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa pienituloisen ei-aktiivisen väestön osuus on korkeampi kuin muualla maassa.

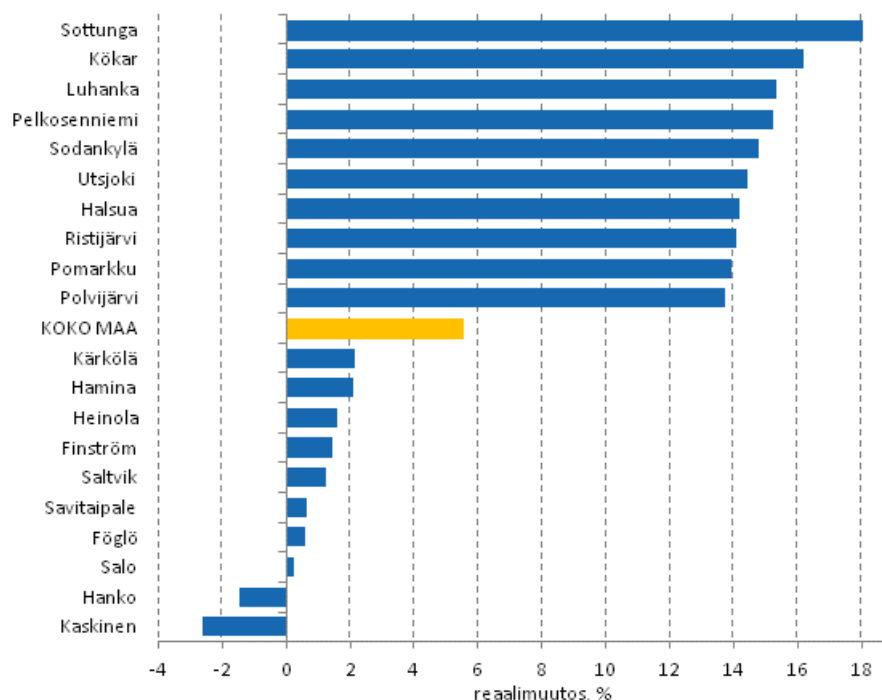
3. Rakennemuutokset heijastuvat asuntokuntien tuloissa

Kaskisissa ja Hangossa asuntokuntien tulot vähentyneet

Sekä koko maan talouden että kotitalouksien tulojen näkökulmasta vuodet 2007–2008 olivat hyviä. Tämän jälkeen maan taloudella on mennyt heikosti, käytännössä talous on ollut viimeiset vuodet taantumassa tai ainakin lähellä taantumaa. Viime vuosina monet alueet ovat kohdanneet pitkittyneestä heikosta taloustilanteesta johtuvia merkittäviä talouden rakennemuutoksia. Monissa yrityksissä tuotantoa on jouduttu sopeuttamaan vähenevän kysynnän vuoksi. Tuotantotoimintaa on myös siirretty halvempien tuotantokustannusten maihin. Myös julkisen sektorin tekemät säästöleikkaukset, kuten varuskuntien lakkautukset, ovat aiheuttaneet monille alueille merkittäviä taloudellisia haasteita.

Käydään seuraavaksi läpi sitä, heijastuvatko viime vuosien talouden rakennemuutokset ja talouden heikko kehitys asuntokuntien tuloissa. Selvitetään asiaa kuntatasolla aikavälillä 2007–2012. Kuntien tulotasoeroja selittää tulojen lisäksi myös asuntokuntien kokoerot. Suurin asuntokuntien keskikoko oli vuonna 2012 Luodossa, 3,26 henkilöä ja pienin Turussa, 1,78 henkilöä. Helsingissä asuntokuntien keskikoko oli 1,86 henkilöä ja koko maassa 2,06 henkilöä. Jotta asuntokuntien kokoerot ja niiden muutokset tulevat huomioiduksi tulojen muutoksissa, tarkastellaan pitemmän aikavälin tulomuutoksia ekvivalenttien tulojen pohjalta. Asuntokunnan ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo saadaan jakamalla asuntokunnan tulo asuntokunnan kulutusyksikköluvulla.

Kuvio 2. Asuntokuntien tulojen reaaliset vuosimuutokset (%) kunnittain vuosina 2007–2012. Kymmenen suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa

Tulokäsité: Asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohden, mediaani

Aikaisemmin jo mainittiin, että asuntokuntien ekvivalentti mediaanitulo kasvoi vuosina 2007–2012 koko maassa reaalisesti 5,5 prosenttia (kuvio 2). Tulojen kasvu on ollut viime vuosina nopeinta väestöltään pienissä kunnissa: Ahvenanmaalaisessa runsaan 50 asuntokunnan Sottungan kunnassa asuntokuntien ekvivalentti mediaanitulo oli vuonna 2012 noin 18 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Niinikään Ahvenanmaalla sijaitsevan noin 120 asuntokunnan Kökarin asuntokunnilla vastaava tulojen kasvu oli pari prosenttiyksikköä matalampi.

Tulotasoltaan sekä Sottunga että Kökar kuuluivat koko maa huomioiden suurituloisimpien kuntien joukkoon. Edellisiä selvästi matalatuloisimmilla keskisuomalaisen Luhangan ja itälappilaisen Pelkosenniemen asutokunnissa tulojen kasvu ylitti 15 prosenttia aikavälillä 2007–2012. Luhangassa on asutokuntia vajaat 400 ja Pelkosenniemellä runsaat 500.

Sen sijaan kahdessa kunnassa asutokuntien reaalitytulot ovat viime vuosina alentuneet. Merkittäviä talouden rakennemuutoksia kokeneen Kaskisten asutokuntien mediaanitulo aleni vuosina 2007–2012 reaalisesti 2,6 prosenttia. Hangossa vastaava tulojen pudotus oli puolitoista prosenttia. Kummassakin tapauksessa tulojen vähentyminen on pitkälti selitettävissä tuotannon tekijätulojen, eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen vähentymisellä.

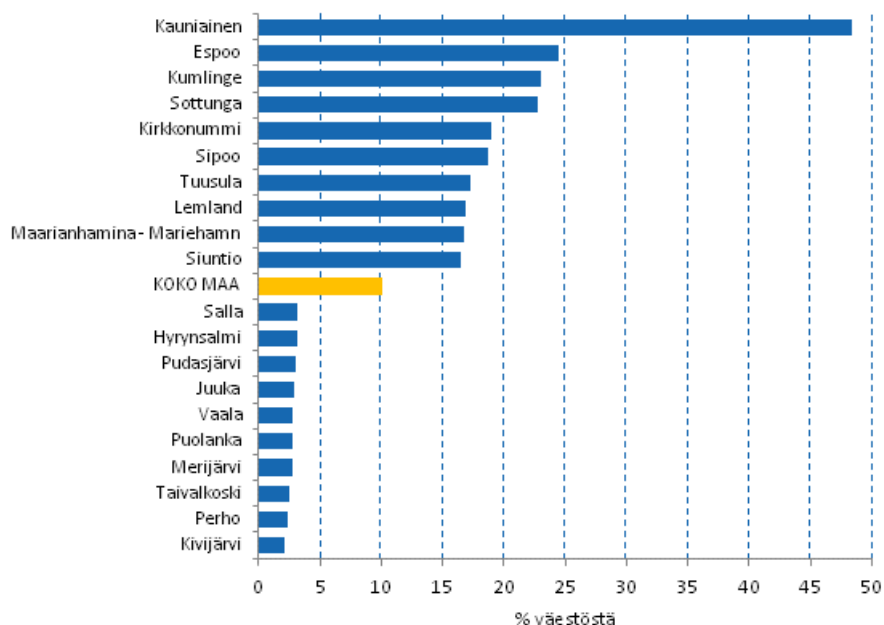
4. Joka toinen kauniaislainen suurituloisimmassa tulokymmenyksessä

Käsitellään seuraavaksi sitä, miten asuntoväestö on sijoittunut tulojakauman ääripäihin, pieni- ja suurituloisimpaan tulokymmenykseen. Tulokymmenykset on muodostettu koko maan väestön ekvivalenttien tulojen pohjalta. Pienituloisimpaan tulokymmenykseen asuntokunta joutui, jos sen ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo oli pienempi kuin 12 800 euroa vuodessa vuonna 2012. Vastaavasti jos asuntokunnan ekvivalentti tulo oli suurempi kuin 40 600 euroa, asuntokunta sijoittui suurituloisimpaan tulokymmenykseen. kyseiset rajat pätevät sellaisenaan yhden henkilön asuntokunnille. Muille asuntokunnille edellä mainitut rajat on kerrottava asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Siten esimerkiksi kahden aikuisen asuntokunnassa pienituloisimman tulokymmenyksen raja oli vuonna 2012 noin 19 200 euroa. Vastaava suurituloimman tulokymmenyksen raja kahden aikuisen asuntokunnalle oli noin 60 900 euroa.

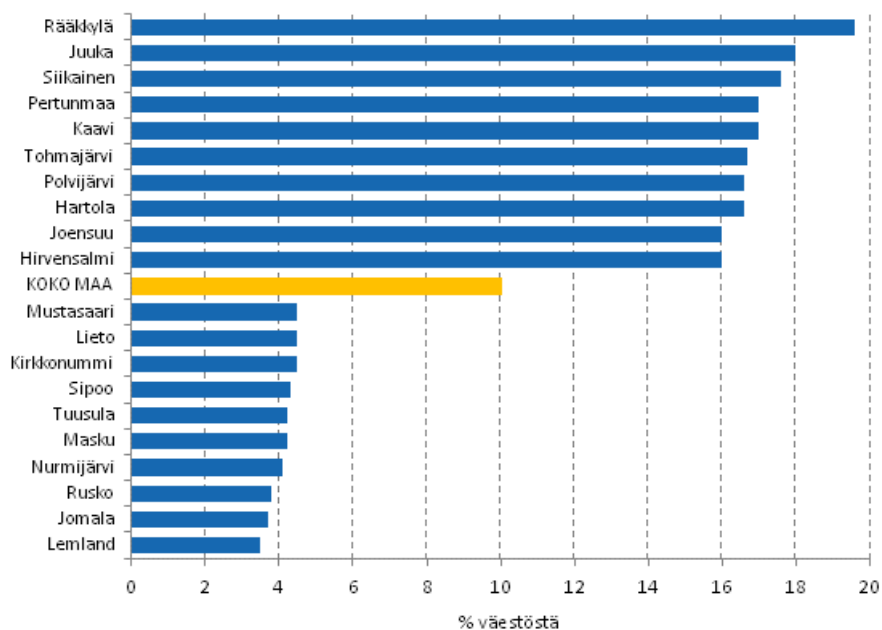
Edellä on jo kuvattu, että Kauniaisissa asuntokuntien tulotaso on kaikki kunnat huomioiden ylivoimaisesti korkein. Tämä ilmenee hyvin myös kuviossa 3, jossa on kuvattu asuntoväestön sijoittumista suurituloisimpaan tulokymmenykseen vuonna 2012. Kuviosta voidaan havaita se, että lähes joka toinen kauniaislainen elää asuntokunnassa, jonka on sijoittunut suurituloisimpaan tulokymmenykseen. Osuus on selvästi suurempi kuin seuraavaksi korkeimman osuuden omaavalla kunnalla Espoolla, jonka väestöstä noin joka neljäs sijoittui viime vuonna suurituloisimpaan tulokymmenykseen. Myös ahvenanmaalaisten Kumlingen ja Sottungan asuntoväestöllä suurituloimpaan tulokymmenykseen kuuluvien osuus oli korkea, eli selvästi yli 20 prosenttia.

Vähäisintä suurituloimpaan tulokymmenykseen kuuluvuus on luonnollisesti kunnissa, joissa asuntokuntien tulotaso on matala. Keski-suomalaisen Kivijärven asuntoväestöstä suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittui vain pari prosenttia kunnan väestöstä. Keskipohjanmaalaisten Perhon ja koillismaalaisten Taivalkosken väestöllä vastaavat osuudet olivat vain hiukan korkeammat.

Kuvio 3. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen sijoittunut väestö vuonna 2012. Kymmenen korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa

Kuvio 4. Pienituloisimpaan tulokymmenyksen sijoittunut väestö vuonna 2012. Kymmenen korkeimman ja matalimman osuuden kuntaa

Talukossa 4 kuvataan tulojakauman toista ääripäätä, eli pienituloisimpaan tulokymmenyksen sijoittumisosuuksia 20 ääripään kunnan osalta. Tässäkään ei ole yllätys, että pienituloisimpaan tulokymmenyksen sijoittuminen on yleisintä kunnissa, joissa asuntokuntien tulotaso on matala. Ja päinvastoin, hyvätuloisten kuntien asuntoväestöllä pienituloisimpaan tulokymmenyksen sijoittumisosuus on vähäisintä.

Edellä on jo kuvattu, että pohjoiskarjalaisen Rääkkylän asuntokunnat ovat kaikki kunnat huomioiden pienituloisimpia. Samaa ilmiötä kuvastaa myös kuvio 4, josta voidaan lukea, että lähes joka viides Rääkkylän asuntoväestöön kuuluva sijoittui viime vuonna pienituloisimpaan tulokymmenyksen. Pohjois-Karjalassa sijaitsevan Juukan ja Pohjois-Satakunnassa sijaitsevan Siikaisten kunnissa vastaavat osuudet olivat pari prosenttiyksikköä matalampia. Harvinaisinta pienituloisimpaan tulokymmenyksen sijoittuminen oli edellisiä kuntia suurituloisemmissa Lemlandin, Jomalan ja Ruskon kunnissa, joissa alle 4 prosenttia asuntoväestöstä sijoittui pienituloisimpaan tulokymmenyksen vuonna 2012.

5. Pienituloisuus pitkittynyt matalatuloisilla alueilla

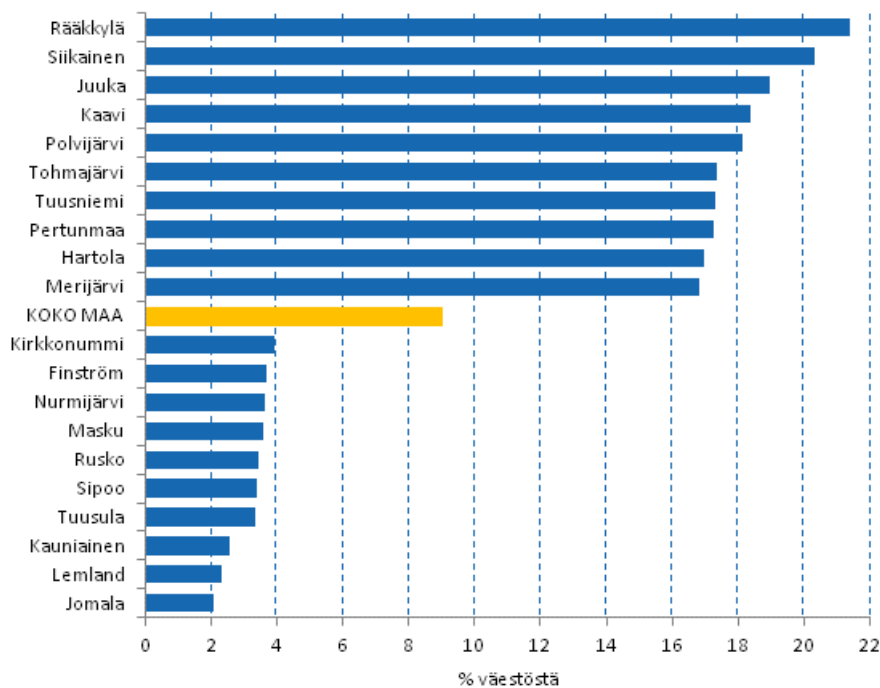
Euroopan Unionin tilastoviraston Eurostatin määritelmän mukaan henkilö on pitkittyneesti pienituloinen silloin, kun hän on kuulunut pienituloiseen kotitalouteen tilastovuoden lisäksi kolmen edellisvuoden aikana vähintään kaksi kertaa. Kotitalous on pienituloinen silloin, kun asuntokunnan ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo on pienempi kuin 60 prosenttia koko väestön mediaanitulo. Tulonjaon kokonaistilastossa kotitalouden sijaan pitkittyntä pienituloisuutta tarkastellaan asuntokunnan näkökulmasta.

Vuonna 2012 Suomessa oli 477 500 pitkittyneesti pienituloiseksi luokiteltavaa henkilöä. Vuotta aikaisemmin määrä oli lähes 12 100 henkilöä korkeampi. Pitkittyneesti pienituloisten osuus asuntoväestöstä oli 9,0 prosenttia, mikä on kolme prosentin kymmenystä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Luonnollista on, että pitkittynyt pienituloisuus on yleisintä siellä, missä väestö on pienituloisinta. Rääkkylän asuntokuntien matalatuloisuus ilmenee myös kunnan pitkittyneen pienituloisuuden mittarissa. Kunnan asuntoväestöstä 21,4 prosenttia oli pitkittyneesti pienituloisia vuonna 2012 (kuvio 5). Myös Siikaisissa vastaava osuus oli yli 20 prosenttia.

Toisesta ääripäästä löytyvät hyvätuloiset kunnat, Jomala, Lemland ja Kauniainen, joissa alle 3 prosenttia asuntoväestöstä oli pitkittyneesti pienituloinen vuonna 2012.

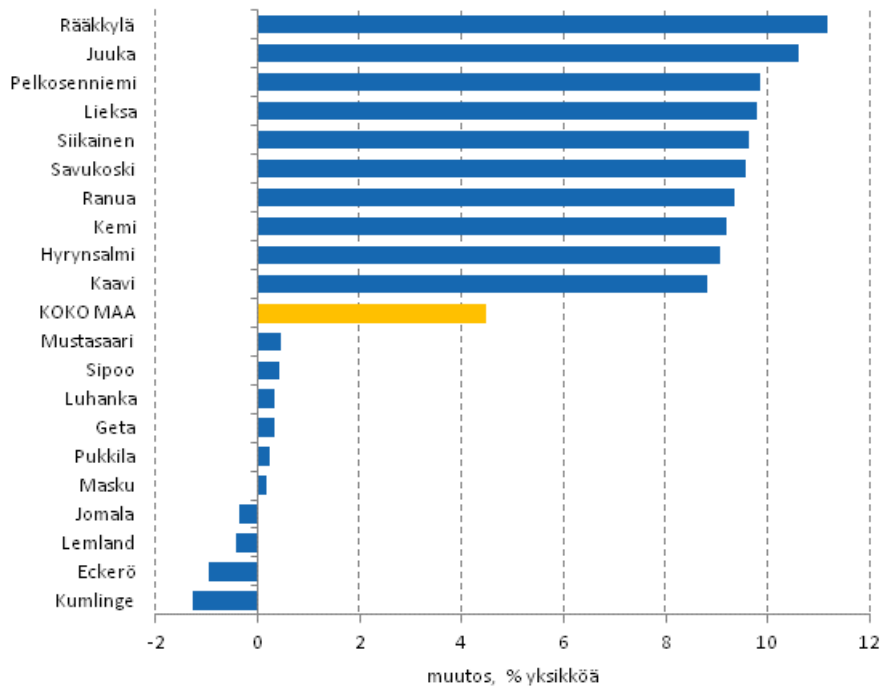
Kuvio 5. Pitkittynyt pienituloisuus vuonna 2012, kymmenen korkeimman ja matalimman pitkittyneen pienituloisuuden kuntaa

Tarkastellaan lopuksi vielä sitä, missä kunnissa pitkittyneesti pienituloisten osuus on lisääntynyt eniten ja vähiten vuosina 1998–2012. Se miksi lähtövuodeksi on valittu vuosi 1998, johtuu siitä että vuosi 1998 on ensimmäinen ajankohta, jolle pitkittyneen pienituloisuuden tieto voidaan tulonjaon kokonaistilastossa muodostaa. Tarkastelussa on hyvä muistaa myös se, että vuosien saatossa tehdyt kuntaliitokset eivät vaikuta tuloksiin, koska tarkasteluissa on käytetty kaikkien vuosien osalla vuoden 2013 alueluokituksia.

Kuviosta 6 ilmenee jälleen, että pitkittynyt pienituloisuus on lisääntynyt vuosina 1998–2012 eniten pienituloisimmilla alueilla. Rääkkylän ja Juukan kunnissa pitkittyneesti pienituloisten osuus on kasvanut runsaalla 10 prosenttiyksiköllä vuodesta 1998 vuoteen 2012. Vastaavasti hyvätuloisimmilla alueilla vastaava muutos on ollut selvästi vähäisempää. Neljässä Ahvenanmaa kunnassa pitkittyneesti pienituloisten osuus väestöstä on jopa vähentynyt vuosina 1998–2012. Nämä kunnat ovat Kumlinge, Eckerö, Lemland ja Jomala.

Kuvio 6. Pitkittyneen pienituloisuusasteen muutos vuosina 1998–2012, %-yksikköä. Kymmenen suurimman ja pienimmän muutoksen kuntaa

Laatuseloste: tulonjaon kokonaistilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Tulonjaon kokonaistilasto on vuosittain laadittava koko väestön kattava tilasto, joka kuvaa asuntoväestön ja asutokuntien käytettävissä olevien rahatulujen jakautumista Suomessa. Sen kuvauskohteet ovat tuloerojen yleinen kehitys kansallisin käsittein, alueellinen tulokehitys sekä pitkäaikaisarkistot. Tulonjaon kokonaistilaston perusaineisto kattaa koko väestön. Koko väestön kattavana aineistona tulonjaon kokonaistilasto ei sisällä otantavirhettä. Tietoja on saatavilla vuodesta 1995 alkaen.

Tulonjaon kokonaistilaston tietosisältö perustuu täysin hallinnollisiin rekistereihin. Tilaston tavoitteena on muodostaa rekisteritietojen pohjalta asutokunnan käytettävissä olevat rahatulot samoin periaattein kuin Tilastokeskuksen tulojakotilastossa. Rekisterit eivät kata kaikkia tulotietoja, joten tulokäsite on näiltä osin puutteellinen. Tärkeimmät puuttuvat tuloerät ovat elatusapu ja muut kotitalouksien väliset tulonsiirrot sekä korkotulot. Tilaston tuloikäyttöyksikkönä on yhteiseen asumiseen perustuva asutokunta eikä tulojakotilastointia koskevien suositusten mukainen yhteiseen tuloikäyttöön perustuva kotitalous. Lisäksi kansainvälisistä suosituksista poiketen Tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite sisältää veronalaiset luovutusvoitot (myyntivoitot). Tarkemmin tilastotietojen vertailukelpoisuutta tarkastellaan tämän laatuselosteen luvussa 7.

Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestöotokseen perustuvaa tulojakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kattavammalla tulokäsitteellä ja suositusten mukaisella kotitalouskäsitteellä. Otokseen perustuvan tulojakotilaston tiedot ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia ja sen tietosisältö perustuu EU:n tulo- ja elinolo-tilastoista (EU-SILC) antamaan asetukseen. Tulojakotilastossa julkaistaan tulojakoindeksit pidemmällä ajanjaksolla (vuodesta 1966 alkaen) kuin tulonjaon kokonaistilastossa (vuodesta 1995 alkaen). Otokseen rajoitusten vuoksi otokseen perustuva tulojakotilasto ei sovellu tarkan aluetason tulojakotarkasteluihin tai useamman vuoden tulotietoja vaativien indeksien tuottamiseen väestöryhmittäin. Tulonjaon kokonaistilaston tehtävänä on täydentää otospohjaista tulojakotilastoa näiltä osin.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tulonjaon kokonaistilasto on koko väestön kattava tilastoaineisto, joka kootaan henkilötasolla useista hallinnollisista aineistoista ja rekistereistä. Siten tilasto sisältää yksityiskohtaista tietoa koko väestön ja kaikkien asutokuntien tuloista.

Tulonjaon kokonaistilaston laadinnassa on käytetty seuraavia hallinnollisia aineistoja ja tilastorekistereitä:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatuskirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta

Tilaston kohdeperusjoukon muodostaa asuntoväestö (vuoden viimeisen päivänä). Tilaston ulkopuolelle rajautuvat pysyvästi ulkomailla asuvat, osoitteettomat ja laitosväestö (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat). Asuntoväestön ulkopuolelle jäävän väestön osuus kokonaisväestöstä on parin prosentin luokkaa (vajaa 120 000 henkilöä).

Henkilötason tulorekisterit yhdistetään kokonaisrekisteriaineistoksi henkilötunnuksen avulla. Perusjoukko määritetään Tilastokeskuksen tietovaraston asumismuotomuuttujan perusteella. Asumismuotomuuttuja kuvaa sitä, kuuluuko henkilö asuntoväestöön vai ei. Asutokunnat muodostetaan rakennus- ja huoneistonumeron perusteella. Asutokuntien tulot muodostetaan laskemalla yhteen samassa asutokunnassa asuvien henkilöiden tulot.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston lähdeaineistona käytetään pelkästään hallinnollisia rekisteriaineistoja, joten tilaston laatu on siten suoraan riippuvainen lähdeaineistojen laadusta. Väestötietojen osalta laatua on selvitetty esimerkiksi Tilastokeskuksen väestö- ja asuntokantatilastojen laatuselosteissa. Rekisteriaineistojen laatua tutkitaan vertaamalla tulonjaon kokonaisaineiston tietoja muihin tilastolähteisiin, kuten Verohallituksen, Kelan, Eläketurvakeskuksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tilastojulkaisuihin. Tietojen kattavuutta ja oikeellisuutta tutkitaan vertaamalla tietoja otospohjaisen tulonjakotilaston tulo- ja tulonjakoindikaattoreihin ja kansantalouden tilinpidon kotitalouksien sektoritilin käytettävissä olevan tulon määritelmään. Vertailuja tehdään säännöllisesti vuosittain ja niistä voi tarkemmin tiedustella Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjaon kokonaistilasto laaditaan vuosittain. Tilastossa esitettävät tiedot ovat lopullisia ja ne julkaistaan noin vuosi tilastovuoden päättymisen jälkeen. Julkaisuaikataulun määrittää tuotannossa käytettävien rekisteriaineistojen valmistuminen, viimeinen tuotannossa käytettävä aineisto saadaan tuotantoon 11 kuukautta tilastovuoden päättymisestä. Julkaisupäivät on koottu julkaisukalenteriin. Tuloja koskevat tiedot kuvaavat koko vuoden tietoja.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tulonjaon kokonaistilaston tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla osoitteessa www.tilastokeskus.fi *Tulot ja kulutus* aihealueen alla. Aineistosta tehdään myös erityisselvityksiä asiakkaan pyynnöstä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulonjaon kokonaistilaston vuosiaineistoista laaditaan vuosittain aikasarja-aineisto, mikä alkaa vuodesta 1995. Aikasarjan luokitukset (kuten alueluokitukset) ja päätulokäsitteet pyritään pitämään vertailukelpoisena yli ajan huomioimalla luokituksissa ja tulokäsitteissä tapahtuneet muutokset. Siten esimerkiksi tulonjaon kokonaistilaston kuvaamat tulomuutokset kuvaavat mahdollisimman tarkasti tulomuutoksia, joista on puhdistettu pois luokituksissa ja tulokäsitteissä tapahtuneet muutokset.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tulonjaon kokonaistilaston lisäksi Tilastokeskus julkaisee myös edustavaan väestötökseen perustuvaa tulonjakotilastoa, jossa julkaistaan tietoa kotitalouksien tuloista kansainväliset suositukset täyttävillä tulo- ja kotitalouskäsitteillä. Tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite vastaa periaatteessa tulonjakotilaston käytettävissä olevien rahatulujen määritelmää. Kokonaistilastossa käytettävissä oleviin rahatuloihin kuitenkin luetaan kansainvälisistä suosituksista poiketen myös veronalaiset luovutusvoitot. Tämän käsitteellisen eron lisäksi tulonjaon kokonaistilaston ja otospohjaisen tulonjakotilaston väliset erot aiheutuvat tulokäsitteen kattavuuden eroista, tulonkäyttökäsitteen (kotitalous/asuntokunta) eroista ja tulonjakotilaston otantavirheestä.

Hallinnolliset rekisterit eivät kata kaikkia tuloeriä, jolloin nämä erät jäävät tulonjaon kokonaistilastosta puuttumaan. Tällaisia tuloeriä ovat lähdeveron alaiset korkotulot (eli miltei kaikki korkotulot), kotitalouksien väliset saadut tulonsiirrot (mm. saatu elatusapu) ja verottomat tulot ulkomailta. Otospohjaisessa tulonjakotilastossa nämä tuloerät kerätään haastattelemalla kotitalouksia. Eräitä rekisteriperusteisia tuloeriä ei ole muodostettu kokonaistilastoon tai niitä ei ole saatavilla koko ajanjaksolle, joten ne eivät ole mukana kokonaistilaston tulokäsitteessä. Tällaisia tuloeriä ovat elatusuet (rekisteritieto v. 2010 alkaen), äitiysavustukset, maksetut elatusavut sekä kiinteistöverot.

Rekistereistä saatavien rahamääräisten tulojen osuus kotitalouksien kaikista rahamääräisistä tuloista on kuitenkin varsin suuri. Rekistereistä puuttuvat tuloerät voivat kohdentua tietyille väestöryhmille ja olla tämän vuoksi merkittäviä (esimerkiksi kotitalouksien väliset tulonsiirrot opiskelijoille ja yksinhuoltajille).

Otos pohjaiseen tulonjakotilastoon on muodostettu myös laskennallisia eriä, joista tärkein on ns. omistusasujien laskennallinen asuntotulo. Tulonjaon kokonaistilastoon laskennallista asuntotuloa ei ole muodostettu. Asuntolainojen korot ovat osa laskennallista asuntotuloa, joten niitä ei oteta huomioon tulonjaon kokonaistilastossa.

Tulonjakotilastossa ja siihen perustuvassa EU:n tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC) tulonkäyttöyksikkö on yhteisen tulonkäytön perusteella muodostettu kotitalous, joka määritetään päivittämällä rekistereistä saatuja asuntokuntatietoja haastattelussa. Rekistereihin pohjautuvassa tulonjaon kokonaistilastossa tulonkäyttöyksikkö on väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistonumeron perusteella määrittyvä asuntokunta. Vertaamalla tulonjakotilaston otoksella kotitalouksia ja asuntokuntia on todettu, että kotitalous ja asuntokunta ovat runsaassa 90 prosentissa samoja. Noin 98 prosentissa tapauksista asuntokunta ja kotitalous ovat joko samoja tai ne eroavat yhdellä henkilöllä (+/- 1 henkilö). Erot ovat opiskelijoilla muita väestöryhmiä suurempia.

Verotustietoihin perustuva Veronalaiset tulot -tilasto kuvaa luonnollisten henkilöiden veronalaisia tuloja, vähennyksiä ja veroja. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjaon kokonaistilaston. Veronalaiset tulot -tilaston tilastoyksikkö on tulonsaaja. Tilastosta puuttuvat ne tuloerät, jotka eivät kuulu henkilöverotuksen piiriin.

Tulonjakotilastot kuvaavat kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja ovat siten kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston tai tulonjaon kokonaistilaston koko maan tulosummaa kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilastojen luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan. Kansantalouden tilinpidon käytettävissä olevaan tuloon mm. sisältyy laskennallinen asuntotulo, mutta eivät myyntivoitot (hallussapitovoitot).

Lisätietoja

Pekka Ruotsalainen 09 1734 2610
Vastaava tilastojohtaja:
Harala Riitta 09 1734 3604
toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjaon kokonaistilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-3279 (pdf)